Nr 16

Näringsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973:1 i vad avser vissa anslag för budgetåret 1973/74 inom handelsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

I betänkandet behandlas propositionen 1973:1 bilaga 12, såvitt denna bilaga hänvisats till näringsutskottet, med undantag för punkten C 1 (kommerskollegium) och punkterna D 1–8 (pris-, konkurrens- och konsumentfrågor) på driftbudgeten samt punkten V:9 (lån till investeringar för kommersiell service i glesbygd) på kapitalbudgeten. Anslagen under punkten C 1 och punkten D 4 (statens pris- och kartellnämnd) avses bli föremål för särskilda propositioner. Förutom motioner som direkt hänför sig till framställningarna om anslag behandlas i samband med frågan om anslag till Svenska turisttrafikförbundet flera motioner om åtgärder på turismens område.

Handelsdepartementet m. m.

1. **Handelsdepartementet.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten A 1, s. 12 f.) och hemställer

att riksdagen till *Handelsdepartementet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 5 787 000 kr.

2. **Kommittéer m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten A 2, s. 13) och hemställer

att riksdagen till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

3. **Extra utgifter.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten A 3, s. 13) och hemställer

att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 kr.

4. **Krigsmaterielinspektionen.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten A 4, s. 13 f.) och hemställer

att riksdagen till *Krigsmaterielinspektionen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 191 000 kr.

5. **Kostnader för nordiskt samarbete.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten A 5, s. 14) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för nordiskt samarbete* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Främjande av utrikeshandeln m. m.

6. **Vissa riktlinjer för exportfrämjande verksamhet.** Under rubriken Utredning om exportfrämjande verksamhet redogörs (s. 15–23) för exportfrämjandeutredningens slutbetänkande (Ds H 1972:2) Exportfrämjande verksamhet och remissyttrandena däröver samt redovisas departementschefens ställningstagande till utredningens förslag i detta betänkande. Vissa förslag biträds inte av departementschefen. Med godtagande av andra förslag görs uttalanden bl. a. om handelssekreterarnas ställning och om förstärkt exportutbildning avseende mindre och medelstora företag. Kungl. Maj:t har velat bereda riksdagen tillfälle att ta del av vad departementschefen i detta avsnitt anfört om exportfrämjande verksamhet. Utskottet noterar med intresse uttalandet om att särskild uppmärksamhet skall ägnas frågan om praktisk exportutbildning för de mindre och medelstora företagen. I vad gäller en del av exportfrämjandeutredningens förslag utgår utskottet från att departementschefen ännu inte har tagit ställning slutgiltigt. Utskottet finner icke anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och hemställer

att riksdagen lägger Kungl. Maj:ts meddelande angående riktlinjer för exportfrämjande verksamhet till handlingarna.

7. **Sveriges exportråd.** Kungl. Maj:t har (punkten B 1, s. 23 f.) föreslagit riksdagen att till Sveriges exportråd för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 3 300 000 kr.

I motionen 1973:818 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs, såvitt här är i fråga, att riksdagen skall avslå regeringens begäran om reservationsanslag till Sveriges exportråd om 3 300 000 kr.

Motionen behandlas i övrigt under punkten 9.

Motionen

Motiveringen för motionsyrkandet återfinns i motionen 1973:572. Regeringen kritiseras däri för att under de senaste årens ekonomiska stagnation ha underlåtit att beskära kapitalets makt och stärka de arbetandes kontroll över ekonomin. I stället har den, säger motionärerna, mött kapitalismens ekonomiska kris med kortsiktiga åtgärder och direkta gåvor och subventioner till kapitalägarna. Som exempel härpå nämns vissa anslag till exportfrämjande åtgärder, anslag som enligt motionärerna innebär att staten med skattemedel till viss del svarar för kapitalets reklamkostnader. Motionärerna framhåller emellertid att en del av anslagen till exportfrämjande åtgärder gäller "normala diplomatiska nödvändigheter".

Utskottet

Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning under denna punkt är baserat på ett avtal mellan svenska staten och Sveriges allmänna

exportförening som redovisas i propositionen och som tillkommit efter bemyndigande av riksdagen. Med hänvisning till sitt ställningstagande förra året i fråga om exportrådets inrättande (NU 1972:27) tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973:818, såvitt här är i fråga, till *Sveriges exportråd* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 300 000 kr.

8. **Handelssekreterare.** Kungl. Maj:t har (punkten B 2, s. 24–26) föreslagit riksdagen att till Handelssekreterare för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 13 120 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1973:808 av herrar Andersson i Örebro (fp) och Sjönell (c), vari hemställs att riksdagen under anslaget Främjande av utrikeshandel m. m. skall anvisa 450 000 kronor för inrättande av tre tjänster med placering vid vardera ambassaderna i Oslo, Köpenhamn och Helsingfors för främjande av den mindre industrins export,

dels motionen 1973:939 av herrar Bengtson i Jönköping (c) och Turesson (m), vari hemställs att riksdagen skall besluta att inrätta en tjänst för handelssekreterare eller handelskanslist i Rom samt att härför erforderliga medel anslås under punkten A 1. Utrikesförvaltningen.

Motionerna

I motionen *1973:808* anförs att export numera har blivit ett livsvillkor för många mindre industriföretag. På grund av bristande resurser för marknadsföring och ringa erfarenhet av export inriktar sig dessa gärna på marknaderna i de nordiska grannländerna, säger motionärerna, men de saknar erforderligt servicestöd för att bearbeta dessa. Att Sverige sedan lång tid har haft kraftigt överskott i handeln på Danmark, Norge och Finland – dit i dag drygt en fjärdedel av exporten går – anser motionärerna inte vara något skäl mot en starkare kommersiell bearbetning av de nordiska marknaderna. En förstärkning av den kommersiellt utbildade personalen vid de svenska ambassaderna i Norden anges vara nödvändig bl. a. inför en förändrad internationell konkurrenssituation. Ett sätt att uppnå snabba exportresultat i de nordiska länderna vore, säger motionärerna, att vid ambassaderna i Köpenhamn, Oslo och Helsingfors tillsätta handelsattachéer (varmed i sammanhanget avses handelssekreterare).

I motionen *1973:939* sägs att flera tecken tyder på att handeln mellan Sverige och Italien kommer att öka inte oväsentligt under de närmaste åren och att det därför är anmärkningsvärt att Sverige – till skillnad från andra större europeiska länder – inte i Rom har personal som kan handlägga ekonomiska och sociala frågor. Sveriges kontakter på detta

område sköts i dag, påpekas det, för hela Italien av en handelssekreterare i Milano. Som skäl för en förstärkt kommersiell representation i Rom nämns bl. a. att de statskontrollerade företagen, som svarar för en stor del av den italienska industrin, har sitt säte i Rom, att direktkontakt erfordras med centrala myndigheter rörande införseltillstånd m. m. samt att den industriella expansionen i södra Italien erbjuder vidgat utrymme för svenska produkter.

Utskottet

Handelssekreterarorganisationen har, såsom framhålls i propositionen, byggts ut kraftigt under senare år, delvis genom en omvandling av svenska handelskamrar i utlandet till handelssekreterarkontor. På sistone har en förstärkning av organisationen med marknadssekreterare inletts. I propositionen föreslås att medel anvisas till ytterligare tre marknadssekreterartjänster och två praktikantstipendier.

I motionen 1973:808 begärs att anslaget till Handelssekreterare skall räknas upp med 450 000 kr. att användas för inrättande av handelssekreterartjänster i Danmark, Finland och Norge. Detta motiveras med att många mindre företag har behov av service för att kunna exportera till grannländerna.

En motion med samma innebörd behandlades förra året i samband med propositionen 1972:31 om inrättande av Sveriges exportråd, m. m. Utskottet anförde då att exportrådets tillkomst borde bidra till att främja även export till de nordiska länderna men att en förstärkning av den kommersiella servicen i dessa länder dock var angelägen. Utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t skulle beakta behovet härav vid en framtida prövning av frågan om förstärkta resurser för den allmänt exportfrämjande verksamheten. Tillräckliga skäl för att riksdagen vid detta tillfälle skulle besluta om en anslagshöjning ansågs inte föreligga. Följaktligen avstyrkte utskottet motionen, som också avslogs av riksdagen. Utskottet anser sitt här återgivna yttrande vara giltigt även nu och avstyrker motionen 1973:808 med hänvisning därtill.

I motionen 1973:939 föreslås en förstärkning av den svenska representationen i Rom med personal för kommersiella uppgifter. Förslaget ansluter sig till synpunkter som i december 1972 framförts i en till handelsdepartementet inkommen promemoria från Sveriges ambassadör i Rom. Utskottet utgår från att frågan om den lämpliga utformningen av Sveriges kommersiella representation i Italien blir föremål för fortsatta överväganden inom Kungl. Maj:ts kansli. Något beslut nu om inrättande av en tjänst för ändamålet – varvid såvitt gäller en handelssekreterartjänst medel borde anvisas under det här aktuella anslaget – är utskottet inte berett att tillstyrka.

Med det sagda tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1973:808 och 1973:939 till *Handelssekreterare* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 13 120 000 kr.

9. **Exportfrämjande åtgärder.** Kungl. Maj:t har (punkten B 3, s. 26 f.) föreslagit riksdagen att till Exportfrämjande åtgärder för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 4 900 000 kr.

I motionen 1973:818 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs, såvitt här är i fråga, att riksdagen skall avslå regeringens begäran om reservationsanslag till Exportfrämjande åtgärder om 4 900 000 kronor.

Motionen behandlas i övrigt ovan under punkten 7, där motiveringen för yrkandet refereras.

Utskottet

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan beträffande anslaget till Sveriges exportråd avstyrker utskottet motionen 1973:818 i här aktuell del. Mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning har utskottet ingenting att erinra.

Utskottet hemställer sålunda

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973:818, såvitt här är i fråga, till *Exportfrämjande åtgärder* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 4 900 000 kr.

10. **Svenska handelskamrar i utlandet m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten B 4, s. 27–30) och hemställer

att riksdagen till *Svenska handelskamrar i utlandet m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 687 000 kr.

11. **Svenska turisttrafikförbundet.** Kungl. Maj:t har (punkten B 5, s. 30–33) föreslagit riksdagen att till Svenska turisttrafikförbundet för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 6 968 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1973:825 av herr Mattsson i Skee (c), vari hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till kreditgarantisystem för investeringar i turistanläggningar,

1973:1453 av herr Ekinge m. fl. (fp), vari hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära

A) att utredningen [kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.] ges en parlamentarisk sammansättning och att Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet jämte företrädare för turistorganisationer och turistnäringen bereds representation i utredningen,

B) att kommittén ges tilläggsdirektiv att utreda frågan om ett katastrofskydd för turistnäringen i första hand inom stödområdet,

C) att förslag framläggs om genomförandet av första etappen av Åreprojektet,

D) att motionen överlämnas till kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden för beaktande,

E) att för budgetåret 1973/74, utöver i statsverkspropositionen föreslaget bidrag, såsom bidrag till Svenska turisttrafikförbundets Sverige-Nu-kampanj 1974 anvisas 300 000 kronor,

1973:1498 av herr Nordgren m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen skall besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en utredning av möjligheterna att utnyttja lämpliga turistanläggningar inom stödområdet under lågsäsong för konvalescentvård och eftervård av sjuka människor vidtas samt att Kungl. Maj:t med ledning av utredningsresultatet måtte framlägga förslag för sådan vård,

1973:1504 av herr Olsson i Kil m. fl. (fp, s, c, m, vpk), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall hemställa att Fryksdalen förklaras som primärt turist- och rekreationsområde och prioriteras för statliga stödåtgärder när det gäller turismens vidareutveckling.

1973:1515 av herrar Åsling (c) och Stjernström (c), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall anhålla om utredning av frågan om nedsättning av biljettpriserna för resor till och från svenska turistanläggningar med i motionen angivet syfte.

Motionerna

I motionen *1973:1453* anförs att den svenska turistnäringen hämmas av att statsmakterna inte klart har definierat målen för turistpolitiken och av att en enhetlig turistorganisation på riksplanet, regionalt och lokalt saknas. Motionärerna beklagar att kommittén (Jo 1970:22) för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. ännu inte har redovisat några förslag i dessa frågor. En enhetlig beställningsorganisation för de svenska turistanläggningarna anser motionärerna vara angelägen, och de rekommenderar charterresor med tåg och flyg till sådana anläggningar som ett alternativ till bil- och bussresor. Värdet av den av Svenska turisttrafikförbundet bedrivna Sverige-Nu-kampanjen understryks. Som angeläget betecknas också att den första etappen av det av den nyssnämnda utredningen föreslagna Åreprojektet snart kommer till stånd. Att förbättra turistnäringens allmänna ställning är enligt motionärerna ett viktigt komplement till regionalpolitiken. I detta sammanhang påtalas de risker som skiftande väderleksförhållanden medför för turistnäringen. Ett skadeskydd för turistnäringens utövare, avsett att täcka förluster till följd av snöfattiga vintrar och regnrika somrar borde, menar motionärerna, införas efter mönster av det katastrofskadeskydd för rennäringen som föreslås i årets statsverksproposition (prop. 1973:1 bil. 11 s. 34).

I motionen *1973:825* påpekas att finansiering av turistanläggningar för närvarande ofta sker med stöd av arbetsmarknadsmedel, varvid utbyggnaden äger rum i områden där den motiveras av sysselsättningsskäl och

regionalpolitiska skäl. Ett önskvärt valutainflöde genom turistinkomster kräver emellertid, säger motionärerna, att turistanläggningar byggs ut även i områden där det inte i första hand behövs nya sysselsättningstillfällen. Finansieringsmöjligheterna för de anläggningar för vilka inte primärt erfordras bidrag har kommit i skymundan, hävdar motionärerna, och finansieringssvårigheter förekommer.

Önskvärdheten av att begränsa underskottet i turistbalansen talar, enligt vad som anförs i motionen *1973:1515*, liksom stora befolkningsgruppers rekreationsbehov för att turistnäringens förutsättningar bör förbättras. Genom att reducera biljettpriserna för resor till svenska turistanläggningar skulle man i hög grad underlätta för många att anlita den svenska turistnäringens tjänster, säger motionärerna. De skisserar ett system enligt vilket gäster vid turistanläggningar skulle hos hotell- och stugvärdar kunna få restitution av biljettkostnader över en viss gräns, förslagsvis 50 kronor, varvid det restituerade beloppet sedan skulle ersättas med statsmedel. Svenska turisttrafikförbundet nämns som en tänkbar huvudman för en sådan verksamhet.

Ett flertal turistanläggningar har under senare tid visat mindre goda ekonomiska resultat, framhålls i motionen *1973:1498*, fjällanläggningar bl. a. till följd av de snöfattiga vintrarna. Samtidigt behövs möjligheter till konvalescens och eftervård för många människor som drabbats av sjukdomar. Motionärerna föreslår att det från statens sida skall tas initiativ för att lämpliga turistanläggningar, särskilt inom stödområdet, under lågsäsong skall kunna utnyttjas för detta ändamål.

I motionen *1973:1504* anges en rad argument som talar för Fryksdalen som turistområde. Motionärerna hänvisar till ett av de tre Fryksdalskommunerna upprättat utbyggnadsprogram och framhåller vikten från sysselsättningssynpunkt av att turismen i regionen utvecklas.

Statlig garanti för lån till turisthotell

Enligt kungl. brev den 30 juni 1965 kan statlig garanti meddelas för lån till företag inom turisthotellnäringen med motsvarande tillämpning av bestämmelser i kungörelsen (1960:372) om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri (omtryckt 1968:354, ändrad 1970:181, 1971:450). Tidigare gällde för sådant stöd föreskrifter som utfärdats år 1960. Bland omständigheter som skall beaktas vid prövning av ärende angående kreditstöd är företagets betydelse för turisttrafiken från utlandet. Beslut om lånegaranti fattas av kommerskollegium. I övrigt ankommer administrationen i huvudsak på riksbankens avdelningskontor. Den sammanlagda kapitalskulden på utestående hotellgarantilån per den 30 juni 1972 uppgick till ca 9 200 000 kronor och var fördelad på 45 företag i 13 län. Det totala garantibeloppet sedan stödets tillkomst utgjorde vid samma tid ca 21 milj. kronor.

Pågående utredning

Kommittén (Jo 1970:22) för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. (ordförande: riksdagsman Arne Pettersson), som tillkallades 1969, har i uppdrag att utarbeta och successivt lägga fram förslag rörande lokalisering och utformning av anläggningar och områden för turism och friluftsliv. Enligt direktiven skall kommittén i sitt arbete sträva efter att skapa arbetstillfällen inom sysselsättningssvaga regioner; utredningsuppdraget avser därför särskilt Norrland. En inventering av vilka områden som kan anses lämpliga för anläggningar för turism och friluftsliv skall utföras. Denna kan omfatta både mark som redan säkerställts för friluftsändamål och annan lämplig mark. I utredningsuppdraget ingår även att undersöka huruvida befintliga hotellanläggningar kan anses tillräckliga eller om nybyggnader i vissa fall bör ske. Som utgångspunkt skall gälla att anläggningarna skall ha möjlighet att fungera på ekonomiskt riktiga grunder. Olika former för huvudmannaskap för områden och anläggningar bör undersökas. Kommittén skall vidare överväga om den nuvarande marknadsföringen av områden och anläggningar är effektivt upplagd och i annat fall lägga fram förslag om erforderliga förbättringar. Kommittén kan pröva även andra uppslag som kan väntas öka möjligheterna för turism, friluftsliv och rekreation. Enligt tilläggsdirektiv utfärdade år 1970 har kommittén utrett frågan om utformningen m. m. av det statliga lokaliseringsstödet till turistnäringen. Kommittén har avgivit en rad delbetänkanden. Senast har rapporten (Ds Jo 1972:7) Utbyggnad i Åreregionen för turism och rekreation framlagts av en arbetsgrupp som bildats för att utreda vissa delfrågor rörande det av de sakkunniga tidigare föreslagna Åreprojektet. Kommitténs huvudbetänkande uppges vara att vänta under andra halvåret 1973.

Svenska turisttrafikförbundets nya arbetsinriktning

Enligt beslut av styrelsen för Svenska turisttrafikförbundet (STTF) har förbundets verksamhet från den 1 juli 1973 fått en delvis ny inriktning. De samordnade turistkampanjerna i vissa länder ersätts av en satsning på konkreta kommersiella projekt. Med hänsyn till att avsaknaden av en slagkraftig turistorganisation med fastlagd arbetsfördelning på central, regional och lokal nivå bedöms utgöra ett stort hinder för en effektiv marknadsföring inom landet och utomlands ägnas ökad uppmärksamhet åt organisationsfrågor, speciellt i de delar som gäller marknadsföringen. Detta sker i samarbete med kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m., vars ordförande tillika är ordförande i STTF. Den av STTF samordnade Sverige-Nu-kampanjen fortsätter. Ökade resurser sätts in på produktion av turistiskt basmaterial. I syfte att inom nuvarande anslagsram skapa utrymme för de nya eller vidgade aktiviteterna rationaliseras STTF:s utlandsorganisation. Förbundets turistkontor i Holland och Storbritannien har lagts ned. Ett samarbete inom informationssektorn mellan STTF och utrikesförvalt-

ningen har inletts i dessa länder. Motsvarande arrangemang planeras i Schweiz och Italien, där de nordiska turistkontoren läggs ned under 1973. Genom den nya utformningen av STTF:s sälj- och informationsverksamhet beräknas förbundet kunna upprätthålla sin verksamhet på väsentligare marknader med oförminskad effektivitet men till radikalt minskade kostnader. STTF:s styrelse avser att analysera hela den hittillsvarande utlandsverksamheten för att åstadkomma ytterligare rationaliserings- och effektivitetsvinster. Större resurser än tidigare skall ägnas åt inrikesturismen och den svenska publiken.

Utskottet

Medelsanvisningen under anslaget till Svenska turisttrafikförbundet (STTF) berörs i motionen 1973:1453, där det bl. a. föreslås att förbundet utöver det i propositionen föreslagna beloppet skall få ett ytterligare bidrag av 300 000 kr. till Sverige-Nu-kampanjen under år 1974.

Med den omdisposition av STTF:s verksamhet för vilken ovan redogjorts bör Sverige-Nu-kampanjen enligt utskottets bedömning kunna fortsätta i tillfredsställande utsträckning under år 1974 utan att större statsanslag anvisas än Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet avstyrker därför förslaget i motionen 1973:1453 om en ytterligare höjning av anslaget till STTF.

Vad gäller övriga förslag i denna motion vill utskottet anföra följande. Kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. har avgivit en rad delbetänkanden och avser att framlägga sitt huvudbetänkande under andra halvåret 1973. Utskottet finner det inte lämpligt att riksdagen på detta stadium skulle påkalla en rekonstruktion av kommitténs sammansättning. Inte heller anser utskottet att riksdagen nu bör framställa ytterligare önskemål rörande innehållet i utredningsarbetet och därigenom medverka till att detta försenas. Förslag om anvisning av medel till den första etappen av Åreprojektet torde enligt vad utskottet erfarit vara att vänta inom kort. Med hänvisning till vad här sagts avstyrker utskottet motionen 1973:1453 även i de delar som inte gäller anslaget till STTF.

Ett system med kreditgarantier för investeringar i turistanläggningar efterlyses i motionen 1973:825. Såsom framgår av den redogörelse som lämnats i det föregående existerar redan ett sådant garantisystem. Med erinran också om den nyss nämnda kommitténs utredningsuppdrag avstyrker utskottet motionen 1973:825.

Det förslag om statlig subventionering av resor till svenska turistanläggningar som läggs fram i motionen 1973:1515 har till väsentlig del en social motivering. Frågan om olika befolkningsgruppers olika möjligheter till fritidsaktiviteter av typen resor och vistelse i fritidshus har nyligen diskuterats av arbetsgruppen för låginkomstfrågor i en rapport (Ds In 1972:19) över dess arbete fram till september 1972. Arbetsgruppen berör olika metoder att förbättra individernas resurser för dessa ändamål och

uttalar att den finner vissa hithörande spörsmål förtjäna att ytterligare undersökas. Utskottet anser att de sociala aspekterna av kostnaderna för semester- och andra rekreationsresor bör prövas i ett vidare sammanhang än det som motionärerna anvisar. Till tanken på ett system med generella statssubventioner till turistresor ställer sig utskottet avvisande. Av här angivna skäl avstyrker utskottet motionen 1973:1515.

I motionen 1973:1498 rekommenderas att turistanläggningar inom det allmänna stödområdet under lågsäsong skall utnyttjas för konvalescentvård etc. Enligt utskottets bedömning torde det i regel vara förenat med betydande svårigheter att genomföra denna idé med hänsyn till anläggningarnas beskaffenhet, bristande tillgång på personal osv. Som motionärerna påpekar är sjukvården i första hand en angelägenhet för landstingen. Om förutsättningar i vissa fall föreligger för arrangemang enligt motionärernas intentioner förutsätter utskottet att berörda intressenter kan ta initiativ därtill utan särskilda åtgärder från statens sida. Någon statlig utredning på detta område – såsom föreslås i motionen – är utskottet alltså inte berett att förorda.

Bland uppgifterna för kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. ingår att inventera vilka områden som kan anses lämpliga för anläggningar för turism och friluftsliv. Riksdagen synes innan kommitténs betänkande i detta ämne föreligger inte böra engagera sig i en prioritering av vissa turistområden. Därför avstyrker utskottet motionen 1973:1504, vari begärs att riksdagen skall hemställa hos Kungl. Maj:t att Fryksdalen förklaras som primärt turist- och rekreationsområde och prioriteras för statliga stödåtgärder avseende turismen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973:1453 såvitt gäller medelsanvisning till *Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 6 968 000 kr.,
2. att riksdagen i övrigt avslår motionen 1973:1453 om turistfrämjande åtgärder,
3. att riksdagen avslår motionen 1973:825 om kreditgarantier för investeringar i turistanläggningar,
4. att riksdagen avslår motionen 1973:1515 om sänkta biljettpriser för resor till svenska turistanläggningar,
5. att riksdagen avslår motionen 1973:1498 om utnyttjande av turistanläggningar inom det allmänna stödområdet för konvalescentvård m. m.,
6. att riksdagen avslår motionen 1973:1504 angående Fryksdalen som primärt turist- och rekreationsområde.

12. **Exportfrämjande åtgärder för teko-industri och manuellt arbetande glasindustri.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten B 6, s. 33 f.) och hemställer

att riksdagen till *Exportfrämjande åtgärder för teko-industri samt manuellt arbetande glasindustri* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 7 200 000 kr.

13. **Täckande av förluster på grund av garantier för lån till teko-industri och manuellt arbetande glasindustri.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten B 7, s. 35) och hemställer

att riksdagen

1. medger att för budgetåret 1973/74 ramen för statsgaranti för lån till teko-industri samt manuellt arbetande glasindustri höjs till sammanlagt 26 500 000 kr.,
2. till *Täckande av förluster på grund av garantier för lån till teko-industri samt manuellt arbetande glasindustri* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 450 000 kr.

14. **Exportfrämjande åtgärder för möbelindustri, snickeriindustri m. fl.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten B 8, s. 36) och hemställer

att riksdagen till *Exportfrämjande åtgärder för möbelindustri, snickeriindustri m. fl.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 800 000 kr.

15. **Exportfrämjande åtgärder för sko- och garveriindustri.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten B 9, s. 36) och hemställer

att riksdagen till *Exportfrämjande åtgärder för sko- och garveriindustri* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 700 000 kr.

Vissa internationella byråer, vissa nämnder, m. m.

16. **Bidrag till vissa internationella byråer m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten C 2, s. 37 f.) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 427 000 kr.

17. **Kostnader för vissa nämnder m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten C 3, s. 38) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 50 000 kr.

Patent- och registreringsverket m. m.

18. **Patent- och registreringsverket.** Kungl. Maj:t har (punkten E 1, s. 61 f.) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid patent- och registreringsverket inrätta en tjänst för patenträttsråd i Ce 1,

2. till Patent- och registreringsverket för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 43 590 000 kr.

Utskottet

Mot förslaget till medelsanvisning och förslaget om inrättande av en ny tjänst för patenträttsråd har utskottet ingenting att erinra.

Med bifall till näringsutskottets betänkande 1972:56 beslöt riksdagen i december 1972 att hos Kungl. Maj:t anhålla om en översyn rörande patent- och registreringsverkets besvärsavdelning i enlighet med vad utskottet anfört i betänkandet. Vad utskottet anförde var att de förändringar i besvärsavdelningens arbetsvillkor som hade inträtt under de senaste åren talade för att en översyn av avdelningens organisation och arbetsformer borde komma till stånd och att därvid hänsyn borde tas till de förvaltningsrättsliga synpunkter som intog en framträdande plats i flera av de remissyttranden som avgivits över den motion som låg till grund för betänkandet.

Efter att ha redogjort för riksdagens beslut anger departementschefen vissa åtgärder som under de senaste åren vidtagits för att möta de förändrade arbetsvillkor som för besvärsavdelningens del följer med en snabbt stigande efterfrågan. Departementschefen anför därefter att han mot den sålunda redovisade bakgrunden finner att en anpassning av organisation och arbetsformer inom besvärsavdelningen till förändrade arbetsvillkor i allt väsentligt redan har ägt rum. En översyn av avdelningens organisation och arbetsformer bör, uttalar han, göras när erfarenhet vunnits av den nu ändrade och utökade organisationen och när man bättre kan överblicka konsekvenserna för det svenska patentverket av det internationella samarbetet på patentområdet.

Utskottet vill understryka att de förhållanden som departementschefen nämner alla – givetvis med undantag för Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av ytterligare en patenträdstjänst – redovisades i utskottets betänkande 1972:56 och låg till grund för det förslag som framfördes där. Departementschefens ståndpunkt att den av riksdagen begärda översynen bör uppskjutas till en senare tidpunkt kan utskottet inte ansluta sig till. De skäl som talade för riksdagens beslut i december 1972 ter sig alltjämt välgrundade. Patentpolicykommitténs i februari 1973 avlämnade betänkande (Ds H 1973:1) "Den europeiska patentkonventionen. Konsekvenser för svenskt patentväsen" torde inte föranleda en ändrad bedömning. Den av riksdagen begärda översynen bör således komma till stånd utan dröjsmål.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag
   a) bemyndigar Kungl. Maj:t att vid patent- och registreringsverket inrätta en tjänst för patenträttsråd i Ce 1,
   b) till *Patent- och registreringsverket* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 43 590 000 kr.,
2. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om en översyn rörande patent- och registreringsverkets besvärsavdelning.

19. **Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 2, s. 71) och hemställer

att riksdagen till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 3 500 000 kr.

Stockholm den 13 mars 1973

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s) (p. 11–19), Regnéll (m) (p. 1–10), Börjesson i Glömminge (c) (p. 1–10), Bengtsson i Landskrona (s), Andersson i Örebro (fp), Andersson i Storfors (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Wirtén (fp) (p. 1- 10, 12–19), Blomkvist (s), Sjönell (c), Wååg (s), Hovhammar (m), Svensson i Malmö (vpk) (p. 11–19), Gustafsson i Säffle (c) (p. 11–19), Jonsson i Husum (s) (p. 1–10), Rydén (fp) (p. 11), fru Hansson (s), herrar Nordgren (m) (p. 11–19) och Hallgren (vpk) (p. 1–10).

Reservationer

1. vid *punkten 7* (Sveriges exportråd) av herr Hallgren (vpk), som anser att utskottets yttrande och hemställan under denna punkt (s. 2 f.) bort ha följande lydelse:

Den utformning som den exportfrämjande verksamheten har fått genom inrättandet av Sveriges exportråd innebär att samarbetet mellan staten och det kapitalistiska näringslivet har fått en fast institutionell ram. Det privata näringslivet, som är den dominerande ekonomiska maktfaktorn, kan härigenom utnyttja statens resurser för att främja egna intressen. I likhet med motionärerna anser utskottet att en sådan subventionering av kapitalägarna är oacceptabel och att den föreslagna medelsanvisningen till Sveriges exportråd och till Exportfrämjande åtgärder därför inte bör komma till stånd.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1973:818, såvitt här är i fråga, avslår Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av reservationsanslag till Sveriges exportråd.

2. vid *punkten 8* (Handelssekreterare) av herrar Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Gustafsson i Byske (c), Wirtén (fp) och Sjönell (c), som anser att utskottets yttrande och hemställan under denna punkt (s. 4) bort ha följande lydelse:

Handelssekreterarorganisationen har – – – (=utskottet) – – – exportera till grannländerna.

För de mindre industriföretagen, som i ökad utsträckning måste inrikta sig på export, framstår Norden som en betydelsefull marknad. Utskottet delar den i motionen 1973:808 uttryckta uppfattningen att det är angeläget med en svensk handelsrepresentation i de nordiska grannländerna som kan bistå särskilt de mindre företagen i deras exportansträngningar. Därför tillstyrker utskottet motionärernas förslag om inrättande av nya handelssekreterartjänster i Helsingfors, Köpenhamn och Oslo.

I motionen 1973:939 föreslås – – – (=utskottet) – – – berett att tillstyrka.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, med bifall till motionen 1973:808 samt med avslag på motionen 1973:939 till *Handelssekreterare* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 13 570 000 kr., varav 450 000 kr. för inrättande av handelssekreterartjänster i Helsingfors, Köpenhamn och Oslo.

3. vid *punkten 9* (Exportfrämjande åtgärder) av herr Hallgren (vpk), som anser att utskottets yttrande och hemställan under denna punkt (s. 5) bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar om de skäl som ovan under punkten 7 angivits för att anslag till Exportfrämjande åtgärder icke bör utgå och hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1973:818, såvitt här är i fråga, avslår Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av reservationsanslag till Exportfrämjande åtgärder.

4. vid *punkten 11* (Svenska turisttrafikförbundet) såvitt gäller *turistfrämjande åtgärder* av herrar Andersson i Örebro (fp), Gustafsson i Byske (c), Sjönell (c), Gustafsson i Säffle (c) och Rydén (fp), som anser

dels att det stycke på s. 9 i utskottets yttrande som börjar med "Vad gäller övriga" och slutar med "anslaget till STTF" bort utbytas mot ett stycke av följande lydelse:

I övrigt finner utskottet synpunkterna i motionen beaktansvärda. Yrkandet rörande sammansättningen av kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. synes inte minst med hänsyn till turistnäringens regionalpolitiska betydelse vara välgrundat och uppslagen rörande bl. a. charterresor och katastrofskadeskydd värda att ingående prövas. Utskottet ansluter sig sålunda till förslaget att motionen skall överlämnas till den nämnda kommittén för beaktande och tillstyrker vad som i övrigt hemställs i motionen.

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. att riksdagen med bifall till motionen 1973:1453 i övriga delar hos Kungl. Maj:t hemställer
   a) att kommittén (Jo 1970:22) för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. ges tilläggsdirektiv att

utreda frågan om ett katastrofskydd för turistnäringen i första hand inom stödområdet och att kommittén vid fullgörandet av detta och samtidigt återstående uppdrag utökas med representanter för de politiska partierna, för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet samt för turistorganisationer och turistnäringen,

b) att förslag framläggs om genomförande av första etappen av Åreprojektet,

c) att motionen 1973:1453 överlämnas till kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. för beaktande.

5. vid *punkten 11* (Svenska turisttrafikförbundet) såvitt gäller *utredning rörande nedsättning av biljettpriser* av herrar Andersson i Örebro (fp), Gustafsson i Byske (c), Sjöncll (c), Gustafsson i Säffle (c) och Rydén (fp), som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande som börjar på s. 9 med "Det förslag om" och slutar på s. 10 med "motionen 1973:1515" bort utbytas mot ett stycke av följande lydelse:

Det förslag om en utredning rörande nedsättning av biljettpriserna för resor till svenska turistanläggningar som framförs i motionen 1973:1515 är enligt utskottets mening beaktansvärt både från social och från samhällsekonomisk synpunkt. Utskottet tillstyrker därför att en utredning kommer till stånd enligt de riktlinjer som motionärerna anger,

dels att utskottet under 4 bort hemställa

4. att riksdagen med bifall till motionen 1973:1515 hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning av frågan om nedsättning av biljettpriserna för resor till och från svenska turistanläggningar.

Särskilt yttrande

av herr Svensson i Malmö (vpk) vid punkten 11 (Svenska turisttrafikförbundet) såvitt gäller Fryksdalen som primärt turist- och rekreationsområde:

Utöver vad utskottet anför i vad gäller motionen 1973:1504 angående Fryksdalen som primärt turist- och rekreationsområde vill jag anföra följande.

Vänsterpartiet kommunisterna har som principiell grund för sin syn på regionalpolitiska frågor att planeringsmålet för varje län skall vara full och effektiv sysselsättning utan flyttningsförluster och att varje kommunblock skall få garanti mot bestående försvagningar i sitt sysselsättnings- och folkmängdsunderlag. Med detta deklarerar partiet sin syn också på Fryksdalens problem. Bygder som drabbas av koncentrations- och avfolkningsprocessen i det kapitalistiska samhället kan hjälpas effektivt

endast genom att denna process medvetet bryts. Turistpolitiska åtgärder kan inte i någon mera betydelsefull mån ersätta ett levande produktionsliv. Krav på turistpolitiska åtgärder bör i övrigt bedömas utifrån en allmän jämförelse mellan olika bygder i fråga om den situation vari de befinner sig och åtgärdernas angelägenhetsgrad.

GOTAB 73 3477 S Stockholm 1973